

יוצא דופן פרק חמישי נדה

מג.

עין משפט
נר מצוה

לה א מיי פ"ח מהל'
מטמא משכב ומשג
הכלה ה'
לו ב מיי פ"ח מהל' שאר
אבות הטומאה הליד'
סמט עין רומ':
ג ד מיי שס הליד':
ק"ה ה מיי שס הליד':
לש ו מיי שס הליד':
מ ד מיי שס הליד':
מא ה מיי פ"ב מהל'
מטמא משכב ומשג
הכלה ט'

תוה' הרא"ש

למירא דהיסט ונגיעה
כידיו. פרש"י
(דמתני') דמהכא ליפנין
לכל הנגיעות דאין מנע בית
הרחמנא בלשון נגיעה ללמד
על כל נגיעה דכתובא גבי
טומאה שתהא (בלגיון)
והיינו דאמר"י בפ"ק
קדושין אמר ע"ל הכל
מדין דלשון גלוי הוא אצל
השרין כי יגע אמר רחמנא
והאי בר נגיעה הוא וימרו
פשיטא ליה דבעי שיחא
גלוי אלא דסמך אנגייה
דהכא יאיתקין לידיו:

אוחו ס"ד והתניא ר' אליעזר
אומר לו האוחז ומשתין
כו. פירכא זו תמורה בעיני
כיון דכתוב בקרא משמרת
תרומוי וצוה הכתוב
לשמור אותה שלא תטמא
וכי בשביל חכמי שאמרו
כאילו מביא מכול לעולם
לא ימנע מטמא מלכות את
התרומה (ב) וצ"ע:

שכבת זרע אמר רחמנ'
בבואיה להרעי.
אפי' באין יורה כחץ איירי
לחורעי כיון שעקרק
בהרגשה. ותי' דאמרין
בפ"ק נדרים אית קים לה
בירדה כחץ וכיון שאומרת
שאני יורה כחץ יצא יורה
כחץ ומאי נפקא לו אם
אינו יורה כחץ מ"מ ראו
הוא להרעי וי"ל דלעולם
בשאינו יורה כחץ אינו ראו
להרעי וכתב פליגי הני
לישי דהכא דלישנא קמא
סבר כיון שעקרק מתחלה
באותו ענין שאריה להרעי
מטמאה או אי' דאריה היא
להרעי אלא שאינה יכולה
להתעבר בשאינה יורה כחץ
לפי שאינו נכנס עד מקום
ההריון אלא שותת ויורה
לחץ:

אורווי הוא דלא מורעא הא
טמיה מטמאה.
אפי' נעקר בלא הרגשה דאי
לאו הכי היינו לישנא קמא:
זבה שנעקרו מימי רגליה.
פרש"י בתשובה להכי בעי
בובה ולא בעי בוב לפי
שבאשה מתעגלין כל מימי
רגליה בבת אחת לפתחה
משא"כ באיש:

(א) ולפי משיב צביי דה"ט
גרמ' כ"ב כנס הוה"ק וכו'
כשרע שם דעון זה תמור מכל
עבירות תמורה מיישג זה
ובג"ה י"ל דש ואת' עקרק
ומש"כ צימנות דף 5 ע"ש
דרייק.

למירא דהיסט ונגיעה כידיו. פרש"י דמהכא ליפנין לכל
נגיעות כגון שרץ וצבלה שנגעו בסמרו של טהור
וקשה להי' מוזב ליפנין כי היכי דבעינן גלוי' הזב הי"ג בעינן שיגע
צגלוי' של טהור לענין היסט נמי ילפך דנצעי' שיסיט הטהור צגלוי'
כדבעינן צגלוי' הזב והכא אמרין

דקנה בקומטו של טהור והסיט בו את
הזב טמא ואמר נמי דבית הסמרים
מטמא במשא' אלא נראה לפרש דזב
ושרץ וצבלה שנגעו בסמרו של טהור
דטהור לאו מוזב ליפנין אלא ליפנין
מלשון נגיעה דכתיב צבולוה וטהור

הנוגע צבז נמי כתיב הנוגע צבצר
הזב ולשון נגיעה משמע מאצבראי שיגע
הטהור צגלוי' צבולמשה וכן משמע פ"ק
קדושין (דף כה). דלמר עולא הכל
מודים לשון גלוי' הוא אלל שרץ וכי
יגע אמר רחמנא והאי צב נגיעה

הוא משמע דמלשון נגיעה דכתיב
צבצר' הוא דריש' דלא מיימי קרא
ידיו ולשון גלוי' הוא אצל
התם אשר יגע צו והיינו רש"י גרים
גבי זב והא' דלשון נגיעה דכתיב
אמר אביי במטלית עבה רבא אמר אפילו

תימא במטלית רבה כיון דעקר עקר ואביי
חייש דילמא אתי לאוסופי ורבא לאוסופי לא
חייש (ב) (ו) והתניא למה זה דומה לגותן אצבע
בעין שכל זמן שאצבע בעין מדרמעת וחוזרת
ומדרמעת ורבא כל אחמומו והדר אחמומו
בשעתא לא שכיח אמר שמואל *כל שכבת

זרע שאין כל גופו מרגיש בה אינה מטמאה
מ"ט שכבת זרע אמר רחמנא בראויה להרוע
מיתבי (ז) היה מזהרה בלילה ועמד ומצא
בשרו חם טמא תרגמא רב הונא יבמשמש
מטתו בחלומו דאי אפשר לשמש בלא
הרגשה לישנא אחרינא אמר שמואל כל
שכבת זרע שאינו יורה כחץ אינה מטמאה

מאי איכא בין האי לישנא להאי לישנא איכא
ביניהו ה' נעקרה בהרגשה ויצאה שלא
בהרגשה מילתא דפשיטא ליה לשמואל
מביעאי ליה לרבא דבעי רבא נעקרה
בהרגשה ויצתה שלא בהרגשה מהו ת"ש
י' בעל קרי שטבל ולא הטיל מים לכשיטייל

מים טמא שאני התם דרובה בהרגשה נפק
לישנא אחרינא אמרי לה *אמר שמואל כל
שכבת זרע שאינו יורה כחץ אינה מורעת
אורווי הוא *דלא מורעא הא טמווי מטמאי
שנאמר *כי יהיה בך איש אשר לא יהיה
טהור מקרה אפילו קרי בעולם בעי רבא

עובד כוכבים שהרהר וירד וטבל מהו אם
תמצוי לומר בתר עקירה אזלינן הני מילי
לחומרא אבל הכא דלקולא לא אמרין או דילמא לא שניא יתיקו בעי רבא וזה
שנעקרו מימי רגליה וירדה וטבלה מהו אם תמצא לומר בתר עקירה אזלינן
הני מילי שכבת זרע דלא מצוי נקיט לה אבל מימי רגליה דמצוי נקיט לה לא
או דילמא לא שניא יתיקו בעי רבא עוברת כוכבים וזה שנעקרו מימי רגליה
אם

יורדה
כל הזרע ציחד וצבז אינו חוזר ומתחמם לעקור עוד מיד בשעה אחת: צבזו כל
טמא. שמה יצא ממנו קרי ואמאי והא לא ארגיש: כמשמש מטוה צבולמו. דאי נפק ודאי ארגיש: ויחסה צבלה הרגשה. דאינו יורה כחץ: לכשיטייל
מים טמא. דנשתמיר מן הקרי ויואל עכשיו ואע"ג דלא נפיק צבז הרגשה הואיל ומעיקרא איעקר צבז הרגשה: עובד כוכבים שהרהר. ונעקרק ולא
יאל: וירד וטבל. לנש גירות ואח"כ יאל קרי: מהו. אפי' אם תמצוי לומר לגבי ישראל דכי נעקר צבז הרגשה ואלא שלא צבז הרגשה טמא דאזלינן צבז
עקירה הכל לא ניזיל צבז עקירה דהיינו קולא הואיל וכשהוא עובד כוכבים נעקר וטהור דלמר צבנות כותים* קרי טהור אפילו לז"ה:
או דילמא לא שניא. לחומרא כגון לגבי עקירה דהרגשה דישאל ולא שניא לקולא כי הכל אזלינן צבז עקירה: שנעקרו מימי רגליה. דהוי
מעין אב הטומאה: וירדה וטבלה. וטהרה מוזבה ואח"כ הטילתו* מהו מי אזלינן צבז עקירה ומטמאו או לא: דלא מלי נקיט לה. מלללל
הילכך מכי עקר חשיב ליה אורק ילאה: ועובד כוכבים. סתם עובדת כוכבים מי רגליה מטמאין דחכמים גזרו עליהן שיהו כוצין לכל דבריהם [נשלל לה].

קמ"ל דהאי לא תוך תוכו הוא אלא כגון כלי צמח המגור ופיו
למעלה מפי המגור: והסיט בו את הטהור טהור. כמפרש טמא
לקמן: צקומטו של טהור והסיט בו את הזב טמא. הטהור שהרי
נשא את הזב וזב מטמא במשא' דכתיב צבמטב (ויקרא טו) והנושא
אותם וק"ו לזב עצמו: מאי טעמא.

טהור היסט בקנה של קומטו של זב
טהור: דכתיב וכל אשר יגע בו
הזב וגו'. והאי קרא לאו למגע
אליטריך דהא כתיב [שם] והנוגע צבצר
הזב אלא זה הסיטו של זב מכאן
למדנו זב שהסיט את הטהור טמא
שלא מלינו צבל המורה טומאה המסמטת
טהרה שמתמא אלא אם כן נשא
טהור את הטמא והכא צבז הוא דגלי
רחמנא וכתב וידו דדרשינן* הכי היכא
דסיט בו הזב צידיו כלומר צגלוי' (ט):

לא שטף צמיה. מילתא אחריתי היא
*למילף נטילת ידיס לאכילה מהכא.
אלמא הסיט זב את הטהור אינו טמא
אלא אי"כ הסיטו צגלוי' צידיו מדלפקיה
צלשון נגיעה ליפנין נמי לכל נגיעות
דלשון מגע בית הסמרים מטמא אצל
טהור שהסיט את הזב דנפקא לן

מקרא אחרינא דלא כתיב ציה ידיו
טמא אפילו הסיטו בקנה צקומטו
מידי דהוא הצבלה צקומטו שהיא
מטמאה במשא' דהא מ"מ הרי הוא
נושא את הטומאה. ל"א קנה צקומטו
של טהור והסיט את הזב לזכי טמא
שנגע הקנה צגלוי' של זב ונטמא
הקנה מחמת הזב וחוזר ומטמא את
הטהור ואע"ג דטהור קמוט דגיליא
גבי זב הוא דבעינן אצל קנה צקומטו

הזב זב והסיט את הטהור טהור
הואיל זב קמוט וגבי זב כתיב וידיו.
ושיבש הוא מופתי כמה דכתיב חלה
דקנה פשוטי כלי עץ הוא ואינו מקבל
טומאה וא"ת צקנה חלול נהי נמי
דמקבל טומאה אפי"ה אין חוזר
ומטמא הטהור שהרי אין מנע של זב
חוזר ומטמא אדם שאין לך נוגע
צבולמשה מטמא אדם חוץ מן הנוגע
צבנות ועוד אי טמא הטהור משום
נגיעת קנה היא והרי צקומטו הוא
דנגע וצית הסמרים לאו צב מגע הוא
דהא אמרין לעילי' שרץ צקומטו טהור

ועוד לשון הסיט אמאי נקט ועוד
הסיט טהור את הזב מי נפק מהאי
קרא וכל אשר יגע בו הזב כתיב כל
והיינו אשר יסיטנו הזב ולא כתיב כל
אשר יגע צבז: כאילו מציה מצונ.
שמתמם את אצריי* ומציא לדי קרי
וחו קלקול דור המצול שנאמר
(בראשית ו) כי השחית כל צבז:

צבטלוס עבה. שאינה מתממת:
לא שפית. והא דמניא כל זמן שאצבע
צבין מדממת ה"מ היכא דמתחלה
ממשמם וחיימם את עצמו ויואל כל
שעה מעט אצל זה שזדעועו אצריי נעקר
טמא. שמה יצא ממנו קרי ואמאי והא לא ארגיש: כמשמש מטוה צבולמו. דאי נפק ודאי ארגיש: ויחסה צבלה הרגשה. דאינו יורה כחץ: לכשיטייל
מים טמא. דנשתמיר מן הקרי ויואל עכשיו ואע"ג דלא נפיק צבז הרגשה הואיל ומעיקרא איעקר צבז הרגשה: עובד כוכבים שהרהר. ונעקרק ולא
יאל: וירד וטבל. לנש גירות ואח"כ יאל קרי: מהו. אפי' אם תמצוי לומר לגבי ישראל דכי נעקר צבז הרגשה ואלא שלא צבז הרגשה טמא דאזלינן צבז
עקירה הכל לא ניזיל צבז עקירה דהיינו קולא הואיל וכשהוא עובד כוכבים נעקר וטהור דלמר צבנות כותים* קרי טהור אפילו לז"ה:
או דילמא לא שניא. לחומרא כגון לגבי עקירה דהרגשה דישאל ולא שניא לקולא כי הכל אזלינן צבז עקירה: שנעקרו מימי רגליה. דהוי
מעין אב הטומאה: וירדה וטבלה. וטהרה מוזבה ואח"כ הטילתו* מהו מי אזלינן צבז עקירה ומטמאו או לא: דלא מלי נקיט לה. מלללל
הילכך מכי עקר חשיב ליה אורק ילאה: ועובד כוכבים. סתם עובדת כוכבים מי רגליה מטמאין דחכמים גזרו עליהן שיהו כוצין לכל דבריהם [נשלל לה].

טהור: דכתיב וכל אשר יגע בו
הזב וגו'. והאי קרא לאו למגע
אליטריך דהא כתיב [שם] והנוגע צבצר
הזב אלא זה הסיטו של זב מכאן
למדנו זב שהסיט את הטהור טמא
שלא מלינו צבל המורה טומאה המסמטת
טהרה שמתמא אלא אם כן נשא
טהור את הטמא והכא צבז הוא דגלי
רחמנא וכתב וידו דדרשינן* הכי היכא
דסיט בו הזב צידיו כלומר צגלוי' (ט):

לא שטף צמיה. מילתא אחריתי היא
*למילף נטילת ידיס לאכילה מהכא.
אלמא הסיט זב את הטהור אינו טמא
אלא אי"כ הסיטו צגלוי' צידיו מדלפקיה
צלשון נגיעה ליפנין נמי לכל נגיעות
דלשון מגע בית הסמרים מטמא אצל
טהור שהסיט את הזב דנפקא לן
מקרא אחרינא דלא כתיב ציה ידיו
טמא אפילו הסיטו בקנה צקומטו
מידי דהוא הצבלה צקומטו שהיא
מטמאה במשא' דהא מ"מ הרי הוא
נושא את הטומאה. ל"א קנה צקומטו
של טהור והסיט את הזב לזכי טמא
שנגע הקנה צגלוי' של זב ונטמא
הקנה מחמת הזב וחוזר ומטמא את
הטהור ואע"ג דטהור קמוט דגיליא
גבי זב הוא דבעינן אצל קנה צקומטו

הזב זב והסיט את הטהור טהור
הואיל זב קמוט וגבי זב כתיב וידיו.
ושיבש הוא מופתי כמה דכתיב חלה
דקנה פשוטי כלי עץ הוא ואינו מקבל
טומאה וא"ת צקנה חלול נהי נמי
דמקבל טומאה אפי"ה אין חוזר
ומטמא הטהור שהרי אין מנע של זב
חוזר ומטמא אדם שאין לך נוגע
צבולמשה מטמא אדם חוץ מן הנוגע
צבנות ועוד אי טמא הטהור משום
נגיעת קנה היא והרי צקומטו הוא
דנגע וצית הסמרים לאו צב מגע הוא
דהא אמרין לעילי' שרץ צקומטו טהור
ועוד לשון הסיט אמאי נקט ועוד
הסיט טהור את הזב מי נפק מהאי
קרא וכל אשר יגע בו הזב כתיב כל
והיינו אשר יסיטנו הזב ולא כתיב כל
אשר יגע צבז: כאילו מציה מצונ.
שמתמם את אצריי* ומציא לדי קרי
וחו קלקול דור המצול שנאמר
(בראשית ו) כי השחית כל צבז:

צבטלוס עבה. שאינה מתממת:
לא שפית. והא דמניא כל זמן שאצבע
צבין מדממת ה"מ היכא דמתחלה
ממשמם וחיימם את עצמו ויואל כל
שעה מעט אצל זה שזדעועו אצריי נעקר
טמא. שמה יצא ממנו קרי ואמאי והא לא ארגיש: כמשמש מטוה צבולמו. דאי נפק ודאי ארגיש: ויחסה צבלה הרגשה. דאינו יורה כחץ: לכשיטייל
מים טמא. דנשתמיר מן הקרי ויואל עכשיו ואע"ג דלא נפיק צבז הרגשה הואיל ומעיקרא איעקר צבז הרגשה: עובד כוכבים שהרהר. ונעקרק ולא
יאל: וירד וטבל. לנש גירות ואח"כ יאל קרי: מהו. אפי' אם תמצוי לומר לגבי ישראל דכי נעקר צבז הרגשה ואלא שלא צבז הרגשה טמא דאזלינן צבז
עקירה הכל לא ניזיל צבז עקירה דהיינו קולא הואיל וכשהוא עובד כוכבים נעקר וטהור דלמר צבנות כותים* קרי טהור אפילו לז"ה:
או דילמא לא שניא. לחומרא כגון לגבי עקירה דהרגשה דישאל ולא שניא לקולא כי הכל אזלינן צבז עקירה: שנעקרו מימי רגליה. דהוי
מעין אב הטומאה: וירדה וטבלה. וטהרה מוזבה ואח"כ הטילתו* מהו מי אזלינן צבז עקירה ומטמאו או לא: דלא מלי נקיט לה. מלללל
הילכך מכי עקר חשיב ליה אורק ילאה: ועובד כוכבים. סתם עובדת כוכבים מי רגליה מטמאין דחכמים גזרו עליהן שיהו כוצין לכל דבריהם [נשלל לה].

(א) [שבת פ"ג: ושי"ן, ג] שבת
מלא. לעיל ג"י, א [נשלל ג"י, א]
(ד) מקולות פ"ח מ"ג,
(ה) מקולות פ"ח מ"ד מולין
ד"ג: (ו) [נגינה ט"ו, א]
(ז) [מ"ב מורה דברים פ"ק
ד"ה, (זף מ"ג): ט] כתיב:
אכרי' (א) [נשלל דף ל"ג, א]
(ב) [נשלל ה'טלית].

תורה אור השלם

1. וכל אשר יגע בו הזב
שרץ או שטף בקנים וכבס
בגדיו ורחץ במים וטמא
עד הקרב: ויקרא טו א'
2. דבריו אלא בני ישראל,
ואמרתם אלהים איש איש
כי ייחד: זב מבשרו וזב
טמא דהא: ויקרא טו ב'
3. ואיש כי תצא ממנו
שכבת זרע ורחץ בגדים את
כל בשרו וטמא עד
עד הקרב: ויקרא טו ג'
4. כי ייחד בך איש אשר
לא ייחד טהור ויחד
לקולו וקרא אל מחוץ
למחנה לא יבא אל תוך
המחנה: דברים כג יא

הגהות הב"ח

(א) נ"מ לא חיש ר"ה
ההפכה: (ב) רש"י ד"ה
דכתיב ור"ה לא שטף הד"ה:

גליון הש"ס

נ"מ אבר שמואל כל ש"י
ובי' ע' נליל ד ע"ה מדיה
רובי: *שם דלא מורעא הא
מטווי מטמאי: ע' לקטן ט
ע"ה מדיה ובי' ש"ש: ד"ה
לא שפך ובי' דמילף
לנשילת ידיו ובי'. מולין קרי
ע"ה וע' 'מטו' שם ד"ה
מלא ויגע ע"ה ש"י צקומטו
הע ע"ה ד"ה לענין טומאה:

מוסף רש"י

שלא מצינו לו צבז
טומאות צמורה אלא צבז
(שבת פ"ג, א). אף הכא
מאבראי. דק"ל מנע בית
הסמרים אינו מטמא אפיקא
לא מולל אשר יגע בו הזב וגו'
הא שטף טהור, צמיה, הא
טמיה עבה אלא כל אשר ידיו
בו הזב צבזש שהוא גלוי כידיו
הוא לא שטף עיניו כל גופו
נמי, שלא טבל מוחו, וכבס
בגדיו (דפשוין כה). כאילו
מביא מכול לעולם
שמתמם וכל לדי קרי, וזה
קלקולו ע"ה דור המנוול,
מיואלים שבת זרע לנטול
(שבת א"ה) ועברה זו היטה
צידס, דכתיב (בראשית ו) כי
השחית כל צבז, ואמרו (ר"ה)
(ג) כיתומין קלקולו (ע"ה)
(ג). ולא הטיל מים. קודם
(ג). לנשילת ידיו מים
טמא, שמה נשאר צפי
האמה לחנות קרי ויואל וע'
מי רגליס, וטבכת וע'
מטמאה צבל שהוא אפילו
צבנין חרלל (חוריו כ"ד).